

Finnish B – Higher level – Paper 1
Finnois B – Niveau supérieur – Épreuve 1
Finés B – Nivel superior – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)

Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)

Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

1 h 30 m

Text booklet – Instructions to candidates

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for paper 1.
- Answer the questions in the question and answer booklet provided.

Livret de textes – Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

Cuaderno de textos – Instrucciones para los alumnos

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

Teksti A

Siirin opiskelija-asunnossa on tapahtunut viime aikoina omituisia asioita. Hän kuulee välillä outoja ääniä ja löytää tavaroitaan paikoista, jonne ei muista niitä jättäneensä. Viimein Siiri saa tarpeekseen, kun hän kotiin palatessaan löytää huoneestaan lukkoja merkillisistä paikoista ja tavaroita, jotka eivät ole hänen. Kaiken huipuksi, Siirin päiväkirja ja undulaatti ovat kadonneet!

5 Siiri haluaa teidän selvittävän, mistä tapahtumat johtuvat.

Tervetuloa pelaamaan Mysteeriä!

Mysteeri on tosielämän room escape -peli Jyväskylässä, joka sopii niin kaveripoppoille, perheille kuin työporukoillekin. Peli on hauskaa ja palkitsevaa yhteistä ajanvietettä, johon on helppo osallistua iästä tai fyysisestä kunnosta riippumatta.

10 Mysteerissä 2–5 hengen tiimillänne on tunti aikaa ratkaista mysteeri ja päästä huoneesta ulos. Konsepti pohjautuu internetin room escape -peleihin, joita on viime vuosina alettu toteuttaa tosielämän versioina eri puolilla maailmaa. Suljetussa huoneessa tapahtuva Mysteeri koostuu sarjasta erilaisia tehtäviä, jotka ratkotaan käyttämällä nokkeluutta, päättelykykyä ja yhteistyötä. Yksi vihje johtaa toiseen ja lopulta mysteerin selviämiseen sekä huoneesta ulos pääsemiseen.

15

Mitä tapahtuu kun aika loppuu?

20 Huoneen seinät litistyvät kasaan kuuman laavan valuessa katosta osallistujien päälle, ihan kuin elokuvissa. Suomen lainsäädännön takia tyydymme kuitenkin siihen, että pelinvetäjä tulee päästämään pelaajat tunnin jälkeen pois. Lisäksi hän tarkkailee huonetta koko pelin ajan niin, että peli on mahdollista keskeyttää milloin tahansa.

[- X -]

25 Jos mysteeriä lähtee ratkaisemaan kaksi osallistujaa, yhteishinta on 70 euroa eli 35 euroa henkilöltä. Mitä enemmän pelaajia on, sitä halvemmalla jokainen pääsee. Kolmen osallistujan yhteishinta on 84 euroa, neljältä 92 euroa, ja sadalla eurolla pelaa jo viisi osallistujaa, jolloin kukin maksaa vain 20 euroa. Opiskelija-alennus on normaalihinnasta –10 % maanantaista torstaihin.

30

[- 7 -]

Periaatteessa 2–5, mutta suosittelemme tiimiksi 3–4 henkilöä, jolloin huoneessa on sopiva määrä tekemistä kaikille.

[- 8 -]

35 Ei tarvitse, kaikki tarpeellinen selitetään ennen peliä. Älä kuitenkaan unohda aivojasi narikkaan!

[- 9 -]

Pelissä ei kuntoilla tai sotketa, joten voit saapua arkivaatteissa. Tai miten vain haluat.

Millainen yritys mysteeriä järjestää?

40 Palvelemme ihmisten nälkää uusille elämyksille innostavien ja mieleenpainuvien mysteerien avulla. Lisäksi haluamme yhdistää ihmisiä hauskan, yhteisen tekemisen kautta. Aloitimme mysteerit room escape -pelillä Jyväskylässä, ja meistä tulee Suomen ensimmäinen room escape -ketju, kun laajennamme toimintaamme Kuopioon ensi keväänä. Jatkossa me Mysteeri Experience Oy:ssä aiomme tarjota myös laajempia ja pidempiä mysteerielämyksiä, esimerkiksi kaupunkiseikkailuja.

www.mysteeri.com (2015)

Teksti B

URBAANIN SELVIITYMISEN PÄIVÄ

Rajuilma iskee pääkaupunkiseudulle, miten selviydyt? Utopiaako? Ei, sillä rajuilmat, rankkasateet, tulvat ja kovat helteet lisääntyvät myös Suomessa. Rajuilmojen, rankkasateiden, tulvien ja kovien helteiden todennäköisyys on kasvanut Suomessa ilmastonmuutoksen myötä. Silti harvat suomalaiset ovat tulleet ajatelleeksi, että sään ääri-ilmiöt voisivat vaikuttaa omaan arkeen. Vielä harvemmat ovat varautuneet konkreettisesti vaikkapa useiden päivien sähkökatkoihin tai tietävät, miten toimia, jos tulvavesi nousee kaduille.

Näihin kysymyksiin annetaan vastauksia Urbaanin selviytymisen päivässä Helsingissä keskiviikkona 22. huhtikuuta. Tapahtuman järjestää HSY:n Ilmastoinfo yhdessä yhteistyökumppaneidensa kanssa. Luvassa on paljon mielenkiintoista ohjelmaa sekä Lasipalatsin aukiolla että Laiturin näyttelytiloissa. Juontajana toimii Mikko ”Peltsi” Peltola.

Tapahtumapaikalla Lasipalatsin aukiolla kävijät pääsevät kokemaan rajuilman ja tuulivoiman. Aukiolle rakennetaan muun muassa myrskykontti, jossa tuulikone puhaltaa myrskylukemissa. Hellekonttorissa taas voit seurata kuumassa työskentelyä ja tuntea, kuinka pulssi nousee toimistotyöläiselläkin.

Lähialueidemme tulvista saat tietoa valokuvanäyttelyssä, ja tulvien vaikutuksesta ja niihin varautumisesta kuullaan myös asiantuntijaluentoja sekä haastatteluja. Kriittisimpiä tulva-alueita esitellään kartoilla.

Pelastuslaitoksen kalustoa on tapahtumapaikalla esillä kattavasti – pääset tutustumaan esimerkiksi pelastusautoon tai telemaasturiin. Suomen Punaisen Ristin pakolaisteltan vierestä löydät sairaankuljetuslinja-auton R199, joka toimii myös johtokeskuksena erilaisissa operaatioissa. Voit myös keskustella kriisialueella työskennelleiden ihmisten kanssa. Helsingin Etsintä- ja Pelastuskoirien pelastuskoiranäytöksiä järjestetään tasatunnein.

– Haluamme herätellä asukkaita miettimään, mitä seurauksia sään ääri-ilmiöistä voi olla ja miten niihin voi varautua. Asukkaiden on muun muassa tärkeää tietää, että kaduille nousevassa tulvavedessä kahlaaminen voi olla vaarallista, HSY:n toimitusjohtaja Raimo Inkinen muistuttaa.

30 Tapahtumassa on tarjolla tietoa [- X -] sade-, tulva- ja muista varoituksista, juomaveden turvaamisesta, myrskytuhoista, sähkökatkoksista, liikenteen poikkeusjärjestelyistä ja ”joka kodin selviytymispakkauksesta”. – Kyse on pienistä asioista: onko kotona paristoradio, muutama kymppi käteistä rahaa sähkökatkojen varalle, kuinka koti turvataan tulvavedeltä [- 16 -]. Vastaavia tapahtumia ei ole Suomessa ennen järjestetty. Toivomme, että
35 pääkaupunkiseudun asukkaat innostuvat tärkeän tiedon hankkimisesta ja tulevat kokemaan elämyksellisen kokonaisuuden, [- 17 -] rakennamme Lasipalatsin aukiolle, Ilmastoinfon projektipäällikkö Mira Soini-Nordström sanoo.

Useat eri organisaatiot ja viranomaiset jakavat tietoa ja kertovat, [- 18 -] ne turvaavat kaupunkilaisten arkea, jos rajuilma, tulva tai muu sään ääri-ilmiö iskee. Kaikki ei
40 [- 19 -] ole pelkkää katastrofia: Toivon pisteellä on Ilmastotohtorin vastaanotto, [- 20 -] saat tulevaisuuden näkymiä parantavia reseptejä.

Tule kokemaan ja kuulemaan!

www.urbaaniselviytyminen.fi (2015)

Teksti C

KUINKA MINUSTA TULI SANOMALEHTIMIES

»Päivälehti», 2. marraskuuta 1893.

Ei minulla ollut suurempaa synnynnäistä kutsumusta sanomalehtimieheksi kuin monella muullakaan, jotka ovat sille alalle ryhtyneet. Sattumus se on, joka on luonut sanomalehtimiehemme. Joku on sille alalle joutunut varojensa puutteesta, kun ei ole ollut rahaa jatkaa opintojaan, joku taas on epäonnistuneena runoilijana tai kaunokirjailijana katsonut paremmaksi päästä arvostelemaan kuin olla arvosteltuna. Toivo pienistä lisätuloista on ajanut monen maaseutuopettajankin sanomalehtiuralle.

Ei minullakaan, niin kuin sanoin, ollut mitään aavistusta siitä, että minusta olisi sanomalehtimieheksi. Olin parin vuoden vanha ylioppilas, joka oli kuluttanut aikansa ja isältä saamansa ensimmäiset oppirahat kaunokirjallisuuden lukemiseen ja ylioppilaskunnan puolueriitoihin. Ylioppilaskunnan lukusalissa kyllä kului paljonkin aikaa sanomalehtien lukemiseen, johon minulla aina on ollut vastustamaton halu. Tämä kuitenkin päättyi: minun täytyi jäädä maalle isäni kotiin, kun muut matkustivat pääkaupunkiin. Ja niin minä kuljin syyslukukauden toimeettomana, ja yritin kuluttaa aikaani jäniksiä ampumalla ja kattoon syljeksimällä, kummassakaan sanottavasti onnistumatta. Aloin jo luulla, ettei minusta olisi mihinkään.

Mutta minä kelpasin kuitenkin sanomalehtimieheksi. Olihan minulla siinä työssä tosin jo pienoinen menneisyys takanani. Jo koulupoikana olin kirjoitellut runoja ja ollut käsin kirjoitetun sanomalehden toimittajana. Yliopistoon tultuani pääsin mukaan osakunnan lehden toimitukseen. Ja näiden ansioiden takia uskalsin kirjoittaa eräälle tuttavalleni Helsinkiin, että hän hankkisi minulle työtä jossain sanomalehdessä.

Hämmästykseni oli vilpiton, kun vähää ennen joulua sain häneltä kirjeen, että toivomani paikka oli minua odottamassa tammikuun 1. päivästä. Se oli toimitusapulaisen paikka ja velvollisuuksiini kuului myös kääntämistyötä ja uutisten hankkimista kaupungilta.

En nukkunut koko seuraavana yönä. Miten minä oikean sanomalehden toimittajaksi? Mitä minä osaisin siihen kirjoittaa? Kuinka ehtisin panna paperille kaikki, mitä kokouksissa puhutaan, ja mistä minä tietäisin, mitä siihen olisi pantava ja mitä ei?

Hain käsiini vanhan sanomalehden ja aloin lukea sitä. Tuo vanha tuttu repale oli kuin uusi ikään. Yhtäkkiä oli se nyt minusta niin viisasta, niin syvää ja niin outoa. Mistä minä tietäisin esimerkiksi, milloin pitää panna ”kuten H.D. kertoo” tai ”H.D:n mukaan” tai vain ”H.D.”? Asioista, joita ennen tuskin olin huomannut, tuli minulle nyt salaisuuksia, joita turhaan koetin ratkaista. Minusta näytti, etten osaisi kirjoittaa uutista. Ja minua alkoi jo kaduttaa, että olin ruvennut koko puuhaan. Eihän minulla ollut siihen kykyä eikä siitä mitään kokemusta. Mieluummin vaikka opettajaksi!

35 Mutta silloin tuli minulle avukseni luonteen ominaisuus, joka sanomalehtimiehille on hyvin suuriarvoinen ja joka pelastaa heidät kaikista pulmista. Me saamme kirjoittaa ja me totummekin kirjoittamaan asioista, joita emme ollenkaan ymmärrä ja joista ei meillä ole etäisintäkään käsitystä. Ja minä päätin kuin päätinkin ottaa vastaan viran. Saisinhan käydä Helsingissäkin.

40 Ja kohta joulunpyhän jälkeen — taisi olla vuonna 1881 — läksin minä ajamaan pääkaupunkia kohti.

Juhani Aho, *Sanomalehtimiesajoiltani* (1911)

Teksti D

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen blogit**Epäterveelliselle kesäajalle on hyvä vaihtoehto**

Elämme lokakuuta. Kellot siirtyvät sunnuntaina jälleen kerran tunnilla taaksepäin, kun kesäaika vaihtuu normaaliksi talviajaksi. Aamut muuttuvat aavistuksen valoisammiksi mutta illat yhä pimeämmiksi, jos ajankäyttömme ei samalla muutu. Palaaminen kesäajasta normaaliaikaan vasta myöhään syksyllä vaikeuttaa suomalaisten heräämistä lyhenevään päivään. Aamuisin töihin ja kouluihin kiirehtivät suomalaiset heräävät pimeässä ennen auringon nousua yhtä lailla ennen kellojen siirtoa kuin sen jälkeenkin.

Syyinä pitkälle syksyyn yltävään kesäaikaan on, että suuret, eteläiset Euroopan unionin maat eivät ole halunneet muuttaa maaliskuusta lokakuuhun käytössä ollutta kesäaikaansa. Niiden ääni on painanut pieniä pohjoisia valtioita enemmän.

Vaikka yhden tunnin muutos aikataulussa voi tuntua pieneltä, sopeutuvat elimistömme fysiologiset rytmit varsin hitaasti äkillisiin muutoksiin. Kellonsiirto aiheuttaa muutaman päivän univajeen. Yöuni lyhenee ja laatu heikkenee, kun uni muuttuu katkonaiseksi.

Kesäaika otettiin käyttöön, jotta keinovalon käyttö vähenisi ja sähköä säästyisi. Näin valoisa aika saadaan vastaamaan paremmin työaika. Ihmisten ajankäyttö on kuitenkin vähitellen muuttunut iltapainotteisemmaksi. Ihmiset valvovat entistä myöhempään ja tarvitsevat ja kuluttavat enemmän valoa ja sähköä. Kun suomalaisista aikuisista oli 1980-luvulla illanvirkkuja 9 prosenttia, on heitä 2000-luvulla 13 prosenttia. Samalla aamunvirkkujen osuus on pienentynyt ja univelkaisten osuus kasvanut.

Enää kesäaika ei säästä energiaa eikä palvele alkuperäistä tarkoitustaan. Siksi sen käytöstä voitaisiin jo luopua.

Kesäaika tuo enemmän luonnonvaloa iltaan, mikä virkistää ja suosii iltapainotteista elämää. Tässä on vaara: kaikki tähän asti tutkitut terveystriskit, oireet ja sairaudet ovat olleet illanvirkuilla tavallisempia kuin muilla. Iltaisin silmiin lankeava valo virkistää, saa sisäisen kellon jättämään ja viivästyttää nukahtamista. Valvomme pitempään, keräämme univelkaa, väsymme. Näläntunne voimistuu, ja syömme enemmän. Jos emme nuku emmekä liiku tarpeeksi, niin paino ja verenpaine pyrkivät nousemaan. Tilanne on hankala, koska kellonsiirtoa vastaan ei voi suojautua.

Hyvä keino lievittää suomalaisten kaamosoireita olisi tehdä talviaamuista kaikille Suomessa asuville nykyistä valoisampia. Tämä on mahdollista siirtämällä Suomi toiselle aikavyöhykkeelle. Jos Suomi noudattaisi esimerkiksi Keski-Euroopan aikavyöhykkeen aikaa ilman siirtymisiä kesäaikaan, niin Suomessa talviaamut valkenisivat tuntia nykyistä aiemmin ja ihmisillä olisi mahdollisuus herätä valoisampiin aamuihin. Silloin elimistömme sisäinen kello ei jättäisi yhtä paljon kuin se nykyisin tekee.

40

On vaikea ennakolta tietää, olisiko aikavyöhykkeen vaihtamisella myönteisiä vaikutuksia terveyteen. Se on kuitenkin mahdollista, sillä Pohjois-Norjassa kaamosoireilevia on yllättävän vähän. Pohjois-Norja sijaitsee samoilla pituuspiireillä kuin Suomi mutta eri aikavyöhykkeellä. Pohjoisnorjalaiset saavat aikavyöhykkeensä ansiosta enemmän valoa talviaamuihinsa kuin suomalaiset. Myös Yhdysvalloissa aikavyöhykkeiden itäreunalla asuvat saavat enemmän valoa, ja he kärsivät vähemmän kaamosoireista kuin aikavyöhykkeiden länsireunalla asuvat.

Miten sinä, hyvä lukija, koet kesäajan käytön? Kirjoita kommentti tähän alle.

Timo Partonen
Tutkimusprofessori, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

blogi.thl.fi (2013)

Teksti E

Tosielämän ystävät Janne ja Aku

Vaikka Janne Katajan ja Aku Hirviniemen tuotantoyhtiön nimi on Hihhihii, ei heidän ystävyytensä ole pelkkää hekottelua. Yhteinen sävel löydettiin komiikan kautta, mutta vuosiin on mahtunut paljon muutakin. Tsemppaaminen, tärkeiden asioiden jakaminen ja erilaiset bisnekset tuovat vastapainoa huumorille.

Koomikot Aku Hirviniemi ja Janne Kataja tapasivat teini-ikäisinä Riihimäen Nuorisoteatterissa. Poikien huima kolmen vuoden ikäero tuntui siinä vaiheessa hyvin merkittävältä. Molemmat kuitenkin nauttivat huumorihömpän tekemisestä teatterissa ja pojat tutustuivat toisiinsa nopeasti.

Sketsejä samassa hengessä

Janne ja Aku aloittivat nuorisoteatteriuransa eri ryhmissä. Pientä keskinäistä kilpailuakin parhaista nauruista käytiin. Siitä huolimatta samanhenkinen huumori ajoi pojat tekemään viihdettä yhdessä. Vähitellen poikien maine sai yleisöäkin paikalle, lähinnä katsomaan, mitä ”ne kahjut” ovat taas saaneet aikaan. Ensimmäisiä mieleenpainuvia yhteisprojekteja oli Tuhkimo, jossa Akun esittämä hovimarsalkka ja Jannen ruma sisarpuoli varastivat slapstick-henkisellä huumorillaan koko show’n. – Muu työryhmä oli äärimmäisen loukkaantunut, Aku muistelee.

Yrittämällä eteenpäin

Nuorisoteatterista Akun ja Jannen yhteistyö on laajentunut kattamaan kaikenlaista. Tuotantoyhtiön lisäksi bisnesonnea on kokeiltu muun muassa kiinteistö- ja ravihevosalloilla sekä lasten taikureina. Uusin aluevaltaus on lehmäkauppa. – Tämä on tärkeää työtä suomalaisen maaseudun, maitotalouden sekä eläinten hyvinvoinnin puolesta. Pyrimme jalostamaan terveitä, pitkäikäisiä ja mieleltään välkkyjä lehmiä, Janne kertoo. Kyseessä on aidosti eettinen yrittäminen, johon on houkuteltu muitakin ystäviä. – Aluksi kaverit nauroivat räkäisesti, mutta tajusivat sitten, että lehmäbisnes on kuuma ala, Aku sanoo.

Janne on kaksikon yrittäjähenkinen keksijä, joka suostuttelee Akun mukaan projekteihin. Janne myöntää jopa pomottaneensa Akua teininä. Nykyään yhteistyödynamiikka on kuitenkin tasavertainen, vaikka Janne tekeekin usein hankkeiden varsinaiset päätökset – ja kantaa niistä myös vastuun.

Suoria sanoja ja sopivasti salaisuuksia

- 35 – Näin pitkäaikainen ystävyys voi perustua vain rehellisyyteen, luottamukseen ja asioiden jakamiseen. Pystymme sanomaan toisillemme ihan mitä vaan, ilman että toinen loukkaantuu, Janne kuvailee. Oikeaan ystävyteen kuuluu myös asioita, joita ei muille kerrota. – Väitän, että meillä ei ole salaisuuksia toisiltamme, Janne jatkaa.
- 40 Ammatillisten kykyjen lisäksi kaverit löytävät toisistaan paljon muitakin ihailtavia piirteitä. – Aku saattaa vaikuttaa ujolta silloin, kun hänellä ei ole rooli päällä ja roolihahmon peruukki päässä. Oikeasti Aku on kuitenkin kiltti ja hyväntahtoinen ja tahtoo läheisilleen ja ympäristölleen aina parasta. Eniten arvostan hänen käsittämättömän hyvää tilannetajuun. Se, että löytää oikeat sanat silloin, kun toisella on paha mieli tai identiteettikriisi päällä, on iso avain ystävyteen, Janne kehuu.
- 45 Aku jatkaa samoilla linjoilla. – Mielestäni Janne on meistä kahdesta hyväsydämisempi ja tsemppaavampi. Janne osaa aina perustella, [– 52 –] ongelmista pitäisi päästä yli. Lisäksi ihailen Jannessaa sitä, [– 53 –] keskittymisellä hän paneutuu kiinnostaviin asioihin. Vaikka hän on muuten ulospäinsuuntautunut, omissa oloissaan hän perehtyy asioihin syvällisesti. Janne kokoaa kehut yhteen toteamalla, että loppujen lopuksi kaikkein tärkeintä on aito uteliaisuus asioita ja ihmisiä kohtaan, niin liiketoiminnassa [– 54 –] ystävydessäkin.
- 50